

КВАЛИТАТИВНА СТУДИЈА О МЕСТУ ЖЕНА ДИРЕКТОРА У ЕВРОПИ

СИНТЕЗА - 2023

У САРАДЊИ СА:

УЗ ПОДРШКУ ОСНИВАЧА ЛАБОРАТОРИЈЕ:

F O N D A T I O N
Sisley-d'Ornano

У ПАРТНЕРСТВУ СА:

Soutenu par

Le Collectif 50/50

LES ARCS
FILM FESTIVAL

I. UVOD U STUDIJU LABORATORIJE

II. INFOGRAFIJA

III. ISTAKNUTO

IV. ZBIRNE TABELE

Studija u celosti je dostupna na web stranici www.femmesdecinema.org

O "LAB FEMMES DE CINÉMA"

"Lab Femmes de Cinéma" predstavlja jedinstvenomesto za razmišljanje i razradu o jednakosti i raznovrsnosti u audiovizuelnoj industriji i u evropskoj kinematografiji.

Osnovana 2017. godine, "Lab Femmes de Cinéma" je prostor za sastanke i razmenu među ljudima koji predstavljaju čitav lanac filmske industrije, pokrenuti talentom koji predstavlja jednakost i raznovrsnost u evropskom filmskom pejzažu. Njihova želja je da se generišu ideje, predlože akcije i postiče eksperimentisanje kako bi se ostvarila promena.

"Lab Femmes de Cinéma" ažurira na godišnjem nivou svoju studiju, koju je pokrenuo filmski festival "Les Arcs", o mestu žena reditelja u Evropi i organizuje radionice, masterklaseve i podkaste.

Fondacija "Sisley d'Ornano" je osnivački sponzor "Lab Femmes de Cinéma", a njeni partneri su "STUDIOCANAL", Ministarstvo kulture Francuske, "CNC", "TITRA FILM", "Audiens" i "Collectif 50/50".

I. UVOD U STUDIJU LABORATORIJE

Ovo je osma i najnovija verzija studije koju sprovodi **Lab Femmes de Cinéma**.

Pre svega, podsetimo se globalnog konteksta u kome se ova studija odvija: danas je u proseku u Evropi samo **jedan od četiri reditelja žena**. Različite studije pokazuju da su žene u filmskoj industriji i dalje slabije plaćene, dobijaju manje finansijskih sredstava i njihovi radovi projektuju se manje od radova njihovih muških kolega, a ženski likovi su često stereotipizovani. Kinematografija igra važnu ulogu u oblikovanju naše kolektivne mašte: ona **učestvuje u izgradnji društva, istovremeno održavajući ga**.

Podzastupljenost i diskriminacija žena u filmskoj industriji i na filmu jednim delom **posledica je rodno zasnovanih stereotipa, a drugim posledica strukturnih mehanizama isključivanja koji i dalje postoje**. Da bismo prevazišli ove barijere, jasno nam je da moramo da sežemo duboko. Moramo da dekonstruišemo stereotipe i posvetimo više pažnje rediteljicama; **moramo i da uvedemo proaktivnije strukturne pokrete**. Cilj ove studije je da detaljno predstavi mere usvojene radi prevazilaženja postojećih nejednakosti i promovisanja žena i onih koji se nalaze na marginama društva kroz kinematografiju u svakoj evropskoj zemlji.

U tom kontekstu od 2016. godine, udruženje **Révélation Culturelles** realizuje godišnju studiju o položaju rediteljki u evropskoj kinematografiji. Od 2020. oslanjamo se na statističke podatke dobijene od naših saradnika iz **Evropske audiovizuelne opservatorije (EAO)**; dakle, fokusiramo se isključivo na rad zasnovan na realnim podacima.

Takođe saradujemo i sa **Udruženjem reditelja Evropske filmske agencije (EFAD)**, udruženje koje okuplja nacionalne agencije za film i audiovizuelne sadržaje iz evropskih zemalja. To je udruženje preko kog smo se povezali sa državnim filmskim agencijama zemalja članica od strane kojih je ova studija pregledana i dalje podeljena. Ministarstvo kulture Francuske nas takođe podržava od 2022., kao i francuski nacionalni centar za film i animaciju (CNC) od 2023. godine.

Naša studija je stoga **primer evropske saradnje** na temama koje je potrebno redovno pratiti. Ključno je da svake godine pratimo brojke i preduzete mere zemalja, kako bismo utvrdili da li se u ovoj oblasti dešava stvarna promena. Svakako, uzimamo u obzir i **dvostruki vremenski okvir** između:

- Naše kvalitativne studije koja ispituje mere koje će uticati na statistiku u narednim godinama;
- Kvantitativne studije EAO-a koja se odnosi na period koji je završen i čija statistika je rezultat prethodno sprovedenih mera.

Ovom studijom želimo da doprinesemo pokretu koji ima za cilj da **podigne svest** o mestu žena u sektorima kinematografskog stvaralaštva. Na godišnjem nivou razgovaramo sa mnogim evropskim filmskim institutima **podstičući ih da redovno sprovede pregled mera usmerenih ka promociji ravnopravnosti**, istovremeno im dajući priliku da sagledaju svoje mere i uporede ih sa postojećim evropskim politikama.

Studija obuhvata **tridesetak evropskih zemalja**. Filmskim institutima svakoj od ovih zemalja poslali smo listu pitanja (videti Metodološku tačku); informacije predstavljene u ovoj studiji formirane su ili iz njihovih odgovora ili, za zemlje koje su odbile da odgovore na naša pitanja, iz rezimea podataka koje smo prikupili sa internet stranica njihovih institucija.

Moramo da primetimo da mere koje zemlje usvajaju nisu uvek uporedive zbog ekonomskih, političkih, socijalnih i kulturnih razlika tih zemalja. Štaviše, ni kinematografija nema nužno isti značaj u svakoj od njih.

Ova studija nam, predstavljajući sintezu svih politika inkluzije sprovedenih u Evropi, svake godine daje katalog mera sa kojima se eksperimentiše a koje imaju za cilj povećanje jednakosti i inkluzije u kinematografiji. Tako je ovo godišnja procena, ali i zbirka dobrih praksi.

Cilj nam je da do naše studije dođe što više ljudi, tako da ne oklevajte da je podelite i upotrebite podatke koje ona pruža (u slučaju deljenja podataka molimo Vas da navedete studiju (Studija Laboratorije Femmes de Cinéma) kao izvor i da nas o tome obavestite na contact@femmesdecinema.org).

II. INFOGRAFIJA

KLJUCNE CIFRE O MESTU REDITELJKI U EVROPSKOJ KINEMATOGRAFIJI

KEY FIGURES OF THE PLACE OF WOMEN DIRECTOR IN EUROPEAN CINEMA

DATA PROVIDED BY THE LAB | **FIGURES PROVIDED BY THE EAO**

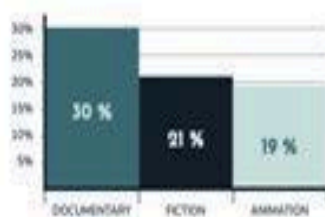
REMINDER OF THE FIGURES OF THE 2019 STUDY PUBLISHED BY THE LAB

COMPARAISON OF THE RESULTS OF THE LAB STUDY 2020-2022

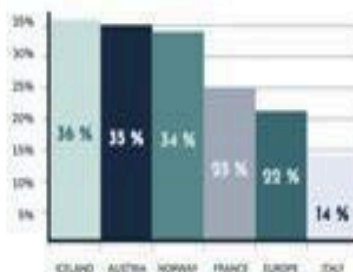
NUMBER OF COUNTRIES THAT HAVE	2020	2022	% of increase
Achieved or planned to achieve at least one gendered data production	14	27	+93 %
Implemented quotas or soft quotas	5	10	+100 %
Implemented incentive policies	10	20	+67 %
Implemented measures to fight gender based and sexual violence	5	15	+200 %
An objective of global research of diversity	7	15	+114 %

THE PROPORTION OF WOMEN FILMMAKERS DIRECTING FEATURE FILM IN EUROPE 2017-2021 - Figures provided by the EAO

UDEO REDITELJKI U EVROPSKOJ KINEMATOGRAFIJO ŽANROVIMA, 2017 - 2022

SHARE OF FILMS BY WOMEN DIRECTOR 2017-2021 - Figures provided by the EAO

UDEO FILMOVA REŽIRANIH OD STRANE ŽENA U POJEDINIM EVROPSKIM DRŽAVAMA

EVOLUTION OF THE SHARE OF FILMS BY WOMEN DIRECTORS*

EVOLUCIJA UDELA FILMOVA EVROPSKIH REDITELJKI OD 2017 DO 2022

III. ISTAKNUTO

Sve više instituta želi da se angažuje za jednakost

Ove godine smo kontaktirali 37 zemalja, od kojih je 36 odgovorilo na naša pitanja. Može se videti stopa rasta odgovora, u skladu sa proteklim godinama (bilo je 32 odgovora u 2022. i 2021., a 14 u 2020.). Jedino Albanija³ nije odgovorila na naše pitanja u 2023. Odgovaranje na naša pitanja omogućava različitim institucijama da razmotre svoje mere za promociju ravnopravnosti. Većina kontaktiranih institucija prepoznaje važnost ove studije (70% smatra da je “veoma korisna” ili “izuzetno korisna”).

Zemlje koje su se obavezale na ravnopravnost i preuzimanje mera

U 2023. godini, velika većina evropskih zemalja se, na različitim nivoima, obavezala na ravnopravnost u filmskoj industriji: samo pet zemalja još uvek nije uvelo ili ne planira uvesti mere za promociju ravnopravnosti u svojoj industriji (Bosna i Hercegovina, Bugarska, Srbija, Slovačka i Ukrajina).

Ukupno 35 zemalja je uvelo ili planira uvesti mere za promociju ravnopravnosti. Među njima su one koje se već dugo bave ovim pitanjima, nastavljajući ili produbljujući svoj rad tokom dugog vremenskog perioda (poput Austrije, Danske, Islanda, Norveške, Švedske itd.) i one koje su se nedavno pridružile pokretu. Barem 10 zemalja je pokrenulo ili planira pokrenuti u narednih nekoliko godina svoju prvu kolekciju podataka o rodovnim odnosima.

Prikupljanje podataka je jedan od početnih koraka ka kvantifikovanju nejednakosti u ovom sektoru, te je samo po sebi oblik podizanja svesti koji zaista vodi do izjava o nameri i sprovođenja mera za promociju rodne raznolikosti u industriji.

Nekoliko ključnih tačaka izdvaja se iz naše studije iz 2023. godine:

- Neke od glavnih tendencija nastavljaju se na našu studiju iz 2022. godine:
 - integrisanje ravnopravnosti u opštu potragu za rodnom razlikošću;
 - borba protiv seksizma i seksualnog nasilja;
- Neke od ovih tendencija privlače sve veći broj institucija:
 - podržavajući roditeljstvo
 - podizanje svesti o potrebi za podrškom već od faze prijave
- Naposljetku, primećujemo i rast novih tendencija:
 - razvoj podrške ženama rediteljima tokom cele karijere
 - rad na predstavljanju i suzbijanju nesvesnih predrasuda, pogotovo među članovima izbornih komisija Instituta.

Pre nego što detaljno predstavimo ključne tačke iz 2023. godine, jedna činjenica ostaje prilično konstantna iz godine u godinu, a to je **nevoljnost zemalja da primene kvote**. Naime, 11 instituta je uvelo umerene kvote, tj. favorizovanje filmova koje su režirale žene za filmove istog kvaliteta., 3 zemlje su uvele hibridne kvote (Austrija, Norveška i Ujedinjeno Kraljevstvo), ali je jedino Španija uvela kvote za finansiranje filmova.

Fokus na Španiju: od 2020. godine, **određeni deo ukupnog budžeta za grantove mora biti dodeljen projektima režiranim od strane žena**. Ove kvote se razlikuju u zavisnosti od vrste finansiranja koje dodeljuje Instituto de la Cinematografia y de las Artes Audiovisuales. Od 2022. godine:

- 35% ukupnog budžeta za "opštu pomoć" rezervirano je za projekte koje su režirale žene ;
- 40% ukupnog budžeta za "selektivnu pomoć" dodeljuje se projektima koje su režirale žene.

Ova posebno ambiciozna i do sada neviđena mera trebala bi imati značajan uticaj na prosečan udeo filmova režiranih od strane žena u Španiji narednih nekoliko godina. Za više informacija, pogledajte odeljak studije posvećen Španiji.

INTEGRISANJE RAVNOPRAVNOSTI U GLOBALNU POTRAGU ZA RAZNOLIKOSTI

- Na međunarodnom nivou, 2022. godina predstavila je početak prijave za projekat finansiranja „New Dawn“ (Nova Zora), inicijativa koja će biti obnovljena 2023. godine. Radi se o evropskom fondu koji okuplja 10 nacionalnih javnih fondova, od kojih je 9 evropskih, sa ciljem da promoviše inkluzivniji filmski pejzaž kako bi se omogućila veća raznolikost perspektiva i ispričanih priča;

Naglasak na projektu „New Dawn“: najavljen 2021. godine i pokrenut u maju 2022. godine na Kanskom filmskom festival, nekoliko fondova je osnovalo zajedničku inicijativu pod nazivom **„New Dawn“** s ciljem promovisanja **inkluzivnije filmske scene**, čime se omogućava veća raznolikost perspektiva i priča. Ovim fondom upravlja Holandski filmski fond, a pokrenut je na inicijativu Holandije i Švedske.

Ovaj **paneuropski fond** podržava dugometražne igrane filmove i dokumentarne projekte koji već imaju obezbeđeno finansiranje. **Fond raspoloživo budžetom od milion evra**. Finansijska podrška za odabrane dokumentarne projekte iznosi **100.000 evra**, dok je za igrane projekte odobrene od strane fonda iznos podrške **200.000 evra**. Tokom godine, timovi koji rade na odabranim projektima takođe će imati koristi od događaja koje organizuje fond, a koji su **osmišljeni kako bi se promovisalo međunarodno umrežavanje**. Ovaj fond uključuje devet evropskih fondova, kao i Kanadu, koja će se pridružiti inicijativi 2022. godine.

- Na državnom nivou, novi planovi akcije označavaju snažnu političku posvećenost sveobuhvatnijoj inkluziji. 15 država sada ima cilj za rodnu raznolikost. Ovo je naročito slučaj u Nemačkoj (novi zakon o finansiranju koji uključuje aspekt raznolikosti – 2022.), Francuskoj (dobijanje oznake “Jednakost i raznolikost” – 2022.), Valoniji (uvođenje “obrasca raznolikosti” za podnosiocima prijave za dodatna sredstva – 2022; proširenje fleksibilnih kvota, pri čemu Centar više ne daje prednost samo filmovima koje su režirale žene, već “prijavi koja donosi više raznolikosti” – 2023.) Pored toga, Flandrija, Finska, Norveška i Švajcarska objavile su da rade na uvođenju kriterijuma za rodnu raznolikost u svojim sledećim planovima akcije.

Naglasak na Ujedinjenom Kraljevstvu: 2016. godine, Britanski filmski institut usvojio je Standarde raznolikosti koji se redovno ažuriraju: 2023. godine stručnjaci su prepravili Standarde raznolikosti kako bi uključivali jezik koji više podstiče inkluzivnost. Takođe, dodat je i peti standard. Filmovi koji traže finansijsku podršku iz Fonda Lutrije, fonda povezanog sa BFI-om, sada moraju da ispunjavaju kriterijume raznolikosti (koji se odnose na pol, rasu, uzrast, i invaliditet) kako ispred tako iza kamere. Ovo znači da projekti filmskih autora moraju da pokažu posvećenost inkluziji i ispune najmanje dva od pet standarda raznolikosti kako bi dobili podršku.

BORBA PROTIV RODNO ZASNOVANOG I SEKSUALNOG NASILJA

Šest godina nakon što je početak pokreta #MeToo pokrenut u svetu filma, Instituti nastavljaju da sprovode i produbljuju mere naročito u borbi protiv seksističkog i seksualnog nasilja (SRZN), ali i svih vrsta nasilja uopšte. 16 država se posvetilo ovoj temi 2023. godine u poređenju sa 2021. godinom kada ih je bilo 12.

U proteklih nekoliko godina, ovi centri su pokazali posebno interesovanje za nasilje koje se vrši na filmskim setovima i podstakli filmske ekipe da zatraže usluge koordinatora intimnosti prilikom snimanja intimnih scena. To je slučaj u Finskoj (objavlivanjem smernica – 2021.), Nemačkoj (konferencijama – 2023.), Ujedinjenom Kraljevstvu (finansiranjem obuka za koordinatora pristupa kako bi se osigurala dobrobit svih na filmu – 2023.), Luksemburgu (radionicama za identifikaciju i borbu protiv zlostavljanja i nasilja na filmskim setovima – 2024. godine), i Kipru (finansiranjem radionica za snimanje intimnih scena – 2024. godine). Ova profesija, koja je nastala u svetu serija, sve više se promovise u filmskoj industriji. Međutim, do dan danas nigde nije obavezno da se angažuje koordinator intimnosti.

Naglasak na Francuskoj: CNC je jedan od instituta koji se najviše bori protiv seksističkog i seksualnog nasilja, pre svega putem dve posebno ambiciozne mere:

- Putem uslovljene pomoći: od početka 2021. godine, CNC je uslovio svoju pomoć kompanijama (produkcijским, distributerskim, prodajnim...) koje za nju konkurišu, njihovim pridržavanjem posebnih obaveza u vezi sa sprečavanjem i uočavanjem seksualnog uznemiravanja. To uključuje obaveznu obuku i sertifikaciju pravnog menadžera kompanije. Ova uslovljenost se primenjuje iz godine u godinu na sve veći broj profesionalaca: od januara 2023. godine, ovim su obuhvaćeni i bioskopski operateri.
- Uvođenjem klauzule osiguranja u sve ugovore o osiguranju snimanja koji pokrivaju rizik od “uznemiravanja”. Ovo je ključna mera u borbi protiv SRZN, koja pokriva troškove obustavljanja snimanja tokom pet dana, a najviše do 500.000 evra, po prijemu žalbe na uznemiravanje, napad ili rodno zasnovano nasilje. Cilj je da se omogući žrtvama da progovore i prijave činove nasilja, a da pri tom ne moraju da brinu o gubitku vremena i novca za produkciju (od kraja 2021. godine).

PODRŠKA RODITELJSTVU

Niz centara počinje da uvodi strategije podsticaja kako bi podržali ljude sa decom koji rade u filmskoj industriji. Ove strategije nisu u neposrednoj vezi sa polom, ali studije pokazuju da su žene koje imaju decu u nepovoljnijem položaju u svetu rada: pružanje pomoći roditeljima zapravo vodi većoj ravnopravnosti u stvaralačkim uslovima između žena i muškaraca.

Šest država se sada posvetilo ovoj temi, a preduzete mere imaju različite oblike: dok su neke zemlje počele da usvajaju mere slične ovima pre nekoliko godina (Nemačka od 2016. a Švajcarska od 2019. godine), pokret je uzeo maha 2022. godine kada su Austrija, Hrvatska i Slovenija takođe uvele ovu vrstu podsticaja. Ove godine, Crna Gora nas je obavestila da radi na uključivanju troškova brige o deci u budžete koji ispunjavaju uslove za podršku.

Naglasak na Austriji: od 2022. godine, Austrijski filmski institut na dva načina radi na pružanju podrške mladim roditeljima u ovoj industriji. To znači da:

- Centar podstiče uvođenje “deljenja posla” koje je usmereno na poboljšanje uslova rada za ljude koji imaju decu. Ovo omogućava da nekoliko ljudi deli zadatke, ili čak posao, i da blisko sarađuju kako bi skratili radno vreme svakog pojedinca;
- Troškovi brige o deci su sada podložni finansiranju od strane instituta.

POSTAVLJANJE PITANJA O RAVNOPRAVNOSTI U PRIJAVAMA ZA FINANSIRANJE

Brojni centri sada koriste dokumentaciju za prijave za finansiranje kao način za promovisanje ravnopravnosti i rodne raznolikosti u industriji. Ovo je slučaj u 13 država, uključujući 6 od 2022-2023. godine. Neki instituti koriste pakete za prijave da:

- Prikupe rodne podatke na jednostavan i efikasan način, kao što je nedavno bio slučaj u Norveškoj (podnosioci zahteva za finansiranje mogu da popune obrazac za prijavu). To je nedavno bio slučaj u Norveškoj (podnosioci zahteva za finansiranje imaju opciju da popune lične podatke o polu, rasnom identitetu, uzrastu, seksualnoj orijentaciji i društvenoj klasi – 2022. godina); u Švedskoj (nacionalni brojevi osiguranja traže se od ljudi na ključnim položajima kao što su režiser, scenarista i producent – 2023. godina); u Francuskoj (finansiranje je uslovljeno podnošenjem podataka o broju muškaraca i žena na ključnim položajima u produkciji dela – 2023.) i uskoro i u Hrvatskoj (obavezan obrazac koji će morati popuniti producenti igranih filmova koji dobijaju sredstva – 2023. godina). Da bi primili treći deo sredstava, producenti igranih filmova koje finansira Centar moraju navesti različite članove filmske ekipe, navodeći pol svake osobe na različitim položajima;
- Podizanje svesti o ovim pitanjima među podnosiocima zahteva za finansiranje putem obaveznih ili izbornih pitanja na obrascima za prijavu za finansiranje, kao što je slučaj u Belgiji (obavezan obrazac raznolikosti koja poziva promotere projekta da razmišljaju o raznolikosti ispred i iza kamera – 2022; mogućnost davanja imena kontakt osobe u slučaju uznemiravanja – 2023.) i uskoro na Kipru (izborno pitanje o načinu na koji produkcija namerava da promoviše rodnu ravnopravnost i koedukaciju ispred i iza kamera).

Naglasak na Danskoj: od 2020. godine, sa ciljem podizanja svesti i podsticanja filmskih profesionalaca, Danski filmski institut napravio je novi dokument koji moraju da popune svi producenti koji apliciraju za novčanu podršku. Producenti sada moraju da dostave informacije o:

- rodnoj strukturi tehničkih, kreativnih i glumačkih timova;
- raspodeli plata u timovima i procentualnom jazu u platama;
- broju dijaloga za svakog člana glumačke ekipe uzimajući u obzir pol.

RAZVOJ PODRŠKE KARIJERI ZA ŽENE U FILMSKOJ INDUSTRIJI

Među merama podsticaja koje su osmišljene da pomognu, podrže i podstaknu filmske autorke, u poslednjih nekoliko godina primećeno je da instituti stavljaju poseban naglasak na podršku: mentorstvo, posebne obuke za preuzimanje položaja visoke odgovornosti, obuke za vođstvo, događaji za umrežavanje, itd. Sa ciljem da pomognu ženama u borbi protiv sindroma prevaranta, da podstaknu povezivanje, i pomognu im da se brže popnu uz karijernu lestvicu, 10 država, uključujući 7 iz 2022 -2023. godine, uvode ovu vrstu mere podrške.

U poslednjih nekoliko godina to je slučaj u Nemačkoj (programi mentorstva za filmske autorke – 2022. godine); Španiji (dodatna sredstva za program mentorstva – 2022. godine); Norveškoj (finansiranje kurseva i obuka za mlade ljude manjinskog porekla kako bi ih podstakli i pomogli im da se prijave za filmske kurseve – 2022.); Ujedinjenom Kraljevstvu (stvaranje programa

“Celebrating Black Women in International Film” *Isticanje doprinosa crnih žena u međunarodnom filmu*, koji predstavlja niz događaja koji imaju za cilj pružanje podrške crnim filmskim autorima kako bi im pomogli da razviju nove veze i partnerstva – 2023.); Belgiji (program obuke i osnaživanja otvoren za producente i režisere kao i osobe koje se ne identifikuju sa binarnim polom – 2023.); Austriji (kreiranje programa obuke Tandem – 2023. godine).

Naglasak na Belgiji: tokom 2023. godine, “Vlaams Audiovisueel Fonds” (VAF) *Fond za audiovizuelnu umetnost i film Flandrije* kreirao je program obuke i osnaživanja, “Leiderschap en Eigenheid in Film” *Vođstvo i autentičnost u filmu*. Program je otvoren za producentkinje, rediteljke i osobe koje se ne identifikuju sa binarnim polom. Sastoji se iz niza modula o temama kao što su inkluzivno vođstvo, komunikacijske veštine, i umrežavanje. Ima za cilj da pruži podršku i ubrza karijere osoba koje su izložene diskriminaciji u ovom sektoru, tako što će im dati pristup praktičnim alatima. VAF takođe nudi usluge brige o deci za učesnike programa.

RAD NA NESVESNIM PREDRASUDAMA I PREDSTAVLJANJU

Konačno, jedan od trendova koji se naizgled ističe ove godine je posao koji obavljaju centri kako bi dekonstruisali nesvesne predrasude (ispred i iza kamera) i povećali svest o važnosti predstavljanja (ispred i iza kamera). Narativi i priče koje oni pričaju oblikuju našu kolektivnu maštu: kako bi se borili protiv stereotipa – koji su često nesvesni – nekoliko centara je odlučilo da obuču donosioce odluka i članove selekcionih komisija o važnosti slika koje prenose filmovi koje oni podržavaju. Deset država već sprovodi ovu vrstu inicijative, uključujući tri od 2023. godine i jednu koja je u toku.

Među državama koje imaju ovakav pristup su Belgija (obuka o nesvesnim stereotipima za zaposlene, odbor direktora i članove selekcionih komisija – 2023.); Nemačka (radionice podizanja svesti o raznolikosti za članove komisija za dodelu sredstava i za zaposlene – 2023. godina); Ujedinjeno Kraljevstvo (obavezna obuka o borbi protiv rasizma u industriji – 2023.) i uskoro Luksemburg (radionice o podizanju svesti o nesvesnim predrasudama i inkluziji za producente i profesionalce u ovoj industriji – 2024.) kao i Kipar (Projektni tim o kojem je reč će zatim morati da dokaže komisiji svoje učešće i napore uložene u pitanje rodnih uloga kako bi prešao na sledeću fazu finansiranja).

Naglasak na Islandu: kao deo njihovih internih procedura, savetnicima Islandskog filmskog centra naloženo je da prilikom čitanja i procene scenarija uzmu u obzir kriterijume koje definiše Bekdel test kako bi proverili da li kreativni sadržaj prijave promovise višedimenzionalne ženske likove.

IZRAŽENA TEMPORALNOST IZMEĐU USVOJENIH POLITIKA I STATISTIKE

Najzad, važno je zapamtiti da se ova studija sastoji od inventara mera i inicijativa koje su države preduzele radi promovisanja ravnopravnosti u filmskoj industriji, što je čini isključivo kvalitativnom studijom. Statistički podaci pomenuti na početku poglavlja o svakoj državi dolaze iz studije koju je objavio naš partner, Evropska audiovizuelna opservatorija (EAO). Iako zapažamo da se sve više država posvećuje pitanjima ravnopravnosti i rodne raznolikosti i da sve više njih sprovodi ovakve mere, njihovi efekti nisu odmah vidljivi. Vremenski okvir ove studije je prema tome dvostruki – između cifara koje odražavaju uticaj mera sprovedenih pre više godina, i mera i politika sprovedenih ove godine, čije će se posledice moći meriti naknadno.

Kako znamo da ne može biti istinskog napretka po ovim pitanjima bez ambicioznih mera, nastavićemo sa prikupljanjem podataka iz godine u godinu kako bismo, na našem nivou, doprineli podsticanju zemalja da pažljivo razmotre sopstvene mere i da budu otvorene za inovativne prakse drugih država.

Naglasak na EAO statistiku: što se tiče statističkog aspekta, brojevi iz Evropske audiovizuelne opservatorije pokazuju porast u udelu filmova koje režiraju žene u proseku širom Evrope, ali ovaj napredak je veoma spor i daleko od linearnog: neke godine beleže pad u udelu filmova koje su režirale žene, kao što je bio slučaj 2018. i 2022. godine.

Evropski prosek od 2018. do 2022. godine bio je 23% (u poređenju sa 22,4% za period od 2017. do 2021. godine, i 21,3% od 2016. do 2020. godine).

Posmatrajući statističke podatke tokom dužeg perioda, između 2013. i 2022. godine evropski prosek udela filmova koje su režirale žene porastao je sa 19,9% na 22,4% - ako statistika nastavi da se razvija ovim tempom, moraćemo čekati do... 2080. godine kako bismo dostigli ravnopravnost.

IV. ZBIRNE TABELE

1. TIPOVI POLITIKA

VRSTE MERA		PRIMERI	
Namere	Izjave o ciljevima		
	Preporuke		
	Povelja		
Horizontalne politike	Gender mainstreaming	<i>Izrada rodno relevantnih podataka / stepen inkluzivnosti kao kriterijum za raspodelu sredstava</i>	
Konkretno politike	Pozitivne akcije	Regulativne politike	<i>Kvote / prioritizacija projekata</i>
		Politike promocije	<i>Podrška / mentorstvo / bonusi / obezbeđivanje objekata za brigu o deci</i>
	Svest vidljivost informacije		<i>Posebne nagrade za rediteljke / odeljci o rodnoj ravnopravnosti na Internet stranicama</i>
	Borba protiv nasilja		<i>Kampanje prevencije / obuke / postavljanje referenata na snimanja</i>

2. MERE PO DRŽAVAMA

% filmova rediteljki 2018-2022	Država	Namere	Regulativne politike	Podsticajne politike	Gender mainstreaming	Svest /vidljivost	Borba protiv nasilja	Laissez-faire
/	Albanija		x					
34	Austrija	x	x	x	x	x	x	
27	Valonija (BEL)	x	x	x	x	x	x	
	Flandrija (BEL)	x		x	x	x	x	
/	Bosna i Hercegovina							
14	Bugarska							x
/	Crna Gora	x	x	x	x			
24	Češka	x			x			
29	Danska	x	x		x	x	x	
24	Estonija	x		x	x	x		x
33	Finska	x		x	x	x	x	
26	Francuska	x		x	x	x	x	
16	Grčka	x		x	x			
29	Holandija	x		x	x	x	x	
20	Hrvatska	x		x	x	x	x	
23	Irska	x		x	x	x	x	
37	Island	x			x	x		
15	Italija	x		x	x	x	x	
	Kipar	x			x	x	x	
22	Litvanija	x		x	x		x	
30	Letonija				x			
17	Luksemburg		x	x	x	x	x	
23	Mađarska						x	
16	Severna Makedonija	x		x	x	x		
/	Malta				x	x		
32	Nemačka	x		x	x	x	x	
34	Norveška	x	x	x	x	x	x	
19	Poljska				x	x	x	
25	Portugal			x	x			
20	Rumunija				x			

24	Slovačka				x	x		x
18	Slovenija	x		x	x	x		
/	Srbija							
20	Španija	x	x	x	x	x		
34	Švedska	x		x	x	x		
29	Švajcarska	x	x	x	x		x	
/	Ukrajina							
20	Ujedinjeno Kraljevstvo	x	x	x	x	x	x	